

JOHANNES V. JENSEN

JENSEN MUSEET

NYHEDSBREV NR. 2, 2021 THIT JENSEN

Museets rum

Fra dyrlægehjemmet "med de mange vinduer og alt for mange børn" til *Johs. V. Jensen og Thit Jensen Museet* med de mange rum.

Museets areal er øget betydeligt de sidste par år. Første skridt var udvidelsen 2019 i forbindelse med Thit Jensens indflytning, derefter fulgte renoveringen af en bygning bag museet, kaldet Baghuset, der fungerer som depot og udstillingsrum, lige nu med særudstillingen "Fra Den Nye Verden". Mellem bygningerne kan man nyde den nye museumshave, sidde på en bænk eller gå på opdagelse i havens forskellige rum og nyudsmykkede mure. Der er talerstol, lyttestrømer, solur - og sten-/sandkasse til leg og læring. Ud mod Johannes V. Jensens Vej er glashuset genopført til en stille læsestund og "byt en bog"; endelig er der også et havebord at samles om.

Inden døre har museet løbende ændret karakter; hver tilbygning har ført til nye højder, også bogstaveligt. Loftshøjden næsten fordobles fra fødehjemmets 2,20 meter via den noget

højere foredragssal til foyeren, som forbinder de to museumsdele. Det knapt 4 meter høje rum danner i denne sæson en smuk ramme om en smuk udstilling, "Johannes V. Jensen og De Fynske Malere," med billedkunst, keramiske værker og skulpturer. Som et stemningsindslag fra Johs. Larsens univers svæver der mobiler med små papirsfugle ovenover. Rummet kommer her til sin fulde ret med sin centrale beliggenhed i museet.

Den spændstighed, der er i museumsbygningen, inspirerer og åbner for nye synsvinkler og horisonter, ligesom havens nytegnede frise gør: *Hav Himlen over dig, da er du i Midten af Rummet og Tiden.*

Vi ser frem til sommerens rykind og byder jer velkommen!

Else Marie Spanggaard Drost

Fmd. for Johs V. Jensen & Thit Jensen Museets Støtteforening

Udsmykningen af museets uderum er inspireret af Johs V. Jensens kultur- og natursyn. De flotte tegninger er udført af tegnestuen *Hermann Ditte*. Se fx. forsiden af nyhedsbrevet

I det nye udstillingsrum *Baghuset* kan man se udstillingen *Fra Den nye Verden*, som er blevet til i samarbejde med Det Danske Udvandrerarkiv.

Fra Den Nye verden forbinder fotos fra Det Danske Udvaldrerarkiv med tekster af Johannes V. Jensen.

Museets nymalede gule væg er det første rum gæsterne møder. Her kan man se en nyophængning Jensens Himmerlandshistorier.

Der hænges malerier op. Øverst til venstre ses ét af flere værker udlånt af Johs. Larsen Museet. Også Johs. V. Jensens familie har bidraget til udstillingen med udlån af både malerier og keramik.

Den færdige udstillingsvæg med flere motiver malet af Fritz Syberg. Bl.a det berømte billede af *Frokosten*.

Johs V. og De Fynske Malere

I år huser museet bl. a en særudstilling om Johannes V. Jensen og de Fynske malere. I den anledning har museet udgivet et udstillingskatalog med nærmere omtale af nogle af de udstillede kunstnere. Herunder gengives katalogets forord.

Bondemalerstriden i 1907 blev anledningen til det første møde mellem Johs. V. Jensen og de fynske malere. I en langvarig avispolemik angreb en kreds af symbolistiske malere den "*fast sammenbrændte Klump af Bondemalere*", som efter deres opfattelse dominerede den danske udstillingsverden. Angrebets adresse var tydelig. Det var rettet mod de fynske malere, som omkring århundredskiftet havde fået deres kunstneriske gennembrud.

Når fronten blev trukket op mellem den aristokratiske og københavnske elitekultur og den folkelige bondekultur, var Johs. V. ikke i tvivl om, hvem han skulle støtte. I et brev til maleren Peter Hansen, som var den direkte angrebne part, udtalte Johs. V. Jensen sin støtte til fynboernes "*frimandskunst*". Og kort tid efter aflagde Peter Hansen og Johannes Larsen en form for takkevisit hos forfatteren.

Om besøget skrev Johs. V. senere, at "*... Ingen større Æresbevisning er blevet mig til Del siden dette Besøg. Sybergs Selskab kom til snart efter; og saa har det altsaa været Fynboerne gennem alle disse mange Aar*". Det blev et livslangt venskab, hvad der bestemt ikke var normen for Johs. V.'s øvrige bekendtskaber. Han kunne - sagt uden overdivelse - være en vanskelig herre at omgås. Men fynboerne blev et af de faste holdepunkter i hans liv.

Venskabet - der var en del af den store alliance mellem de jyske digtere og de fynske malere - var solidt funderet i en dyb sympati på det personlige plan kombineret med et fælles overordnet kunstsyn, hvor omdrejningspunktet var naturen, det daglige arbejde eller det umiddelbare nærvær i familien og hjemmet.

Men trods det fælles udgangspunkt gav synet på datidens moderne malerkunst dog anledning til adskillige kontroverser mellem Johs. V. og hans fynske malervenner. Efter Johs. V.'s opfattelse skulle malerkunsten vurderes efter sin evne til - som han udtrykte det - at "*bevare Liv*", bevare billedet af det, der ikke var nærværende eller var forsvundet. For ham var "*natur-ligheden*" - det han kaldte formen - den væsentligste kvalitet, som maleriets farve og dets dekorative element måtte indordne sig under. Hans beundring for fynboernes malerkunst beroede netop på, at de havde ladet sig inspirere af impressionisternes

skærpede blik for farven men uden at tilsidesætte "*natur-ligheden*". Gennem deres billeder kunne man, som han skrev om et af Johannes Larsens malerier, "*... danne sig faste Forestillinger om Tingene som de er, sunde Værdier set med en sund Mands Øjne*".

Betragtningen udtrykte Johs. V.'s tilbageskuende og reaktionære kunstsyn, som udmøntede sig i en række aggressive udfald mod den moderne malerkunst, hvad enten det drejede sig om ekspressionisme, kubisme eller futurisme. I 1923 havde han i en artikel tilsluttet sig medicineren Carl Julius Salmonsens diagnose af den moderne malerkunst som en dysmorfistisk og smitsom kunstart, der dyrkede det hæslige og vanskabte. Johs. V., der som ung forfatter selv havde eksperimenteret og dyrket det grænseoverskridende udtryk, ville ikke tillade de unge malere en tilsvarende frihed.

Her satte Johannes Larsen dog hælene i og kastede sig ud i en bestemt men kærlig irettesættelse af sin ven - et ikke ganske risikofrit projekt, når man tager i betragtning, hvordan Jensen med sin skarpe pen kunne gebærde sig i sådanne diskussioner. I et brev til vennen skriver Larsen, at Salmonsens er et senilt sludrechatol og fortsætter herefter: "*Vi vil jo alle sammen gerne have Lov at gaa paa Jorden, ogsaa unge Malere ... Jeg kan ikke rigtig se hvem Du vil ramme. Dog kan jeg se at du bliver taget til Indtægt af Skidtet og med din Autoritet som Nordens største Skrivende kan du gøre Fortræd for dem der burde hjælpes ... alligevel kan jeg ikke blive gal paa Dig. Jeg maa jo holde forfærdelig meget af dig*". Nogle få dage efter indløber Johs. V.'s spagfærdige svar: "*Jeg har været en øm Mand siden dine Bank ... du har avet mig. Det var et smukt Brev, jeg er dig taknemmelig for dine Ord.*"

Jensen bøjede af, men sit reaktionære syn på den moderne malerkunst bevarede han livet ud. De fynske maleres impressionistisk inspirerede stil kunne han acceptere. Den var efter hans mening i virkeligheden en videreførelse af den "*højlandske*" tradition efter Chr. Købke, J. Th. Lundby og P.C. Skovgaard. Men han kunne ikke følge den næste generation af kunstnere i deres spring fra form til farver og flader, modsat sine fynske venner der forholdt sig åbne, støttende og interesserede over for de nye kunstretninger, hvis udøvere - Harald Giersing, Axel Salto, Karl Isakson, Sigurd Swane m.fl. - også fandt vej til kunstnermiljøet på Møllebakken i Kerteminde.

Opdatering af udstillinger

Museets udstillinger opdateres løbende med nyt materiale og nye vinkler på de to forfatter-søskendes aktiviteter.

Senest kan vi fortælle mere om Thit Jensens historiske romaner og om hendes indsats for Frivilligt Moderskab.

Det berømte og berygtede foredrag, der netop bar titlen "Frivilligt Moderskab", holdt Thit første gang i Kolding 5 november 1923. Få måneder senere udgav hun bogen med samme titel.

For Thit var det frivillige moderskab et middel til at mindske social elendighed og genrejse kernefamilien som samfundets byggesten. Som det hed i forordet:

"Børn skal vokse op under Varetægt af en sund og rolig Moder, ikke i et Hjem der er evig fordunklet af en træt, svanger og pirrelig Moder; de skal have Glæde af og opdrages af en Fader, der kommer frisk hjem, ikke en udslidt, ludende, lallende Fader, der drikker for at glemme, hvor haabløst Livet er."

Thit Jensens navn blev i 1920'erne uløseligt forbundet med kvinders ret til prævention. Lægen Joakim Leunbach gav i en periode praktisk rådgivning i forbindelse med hendes foredrag.

THIT JENSEN
MIT FOREDRAG:
**FRIVILLIGT
MODERSKAB**

FOREDRAGET - FRIVILLIGT MODERSKAB

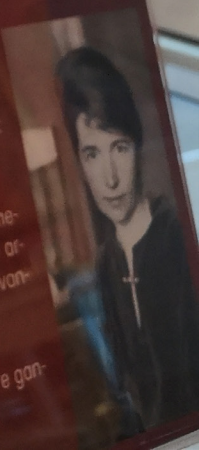
Foredraget blev første gang holdt i Kolding 5. november 1923 og siden talrige gange rundt om i landet. Den ophedede debat førte til, at Thit Jensen blev kendt, så hun ikke blev glemt.

MARGARET SANGER

I januar 1924 udkom Thits oversættelse af Margaret Sangers bog "Women and the new race". På dansk blev titlen "Frivilligt Moderskab".

Margaret Sanger (1879-1965) var amerikansk sygeplejerske og aktivist i arbejdet for seksualoplysning og svangerskabsforebyggelse.

Andre Margaret Sanger flere gange holdt i Amerika.

Nye udstillingsbøger

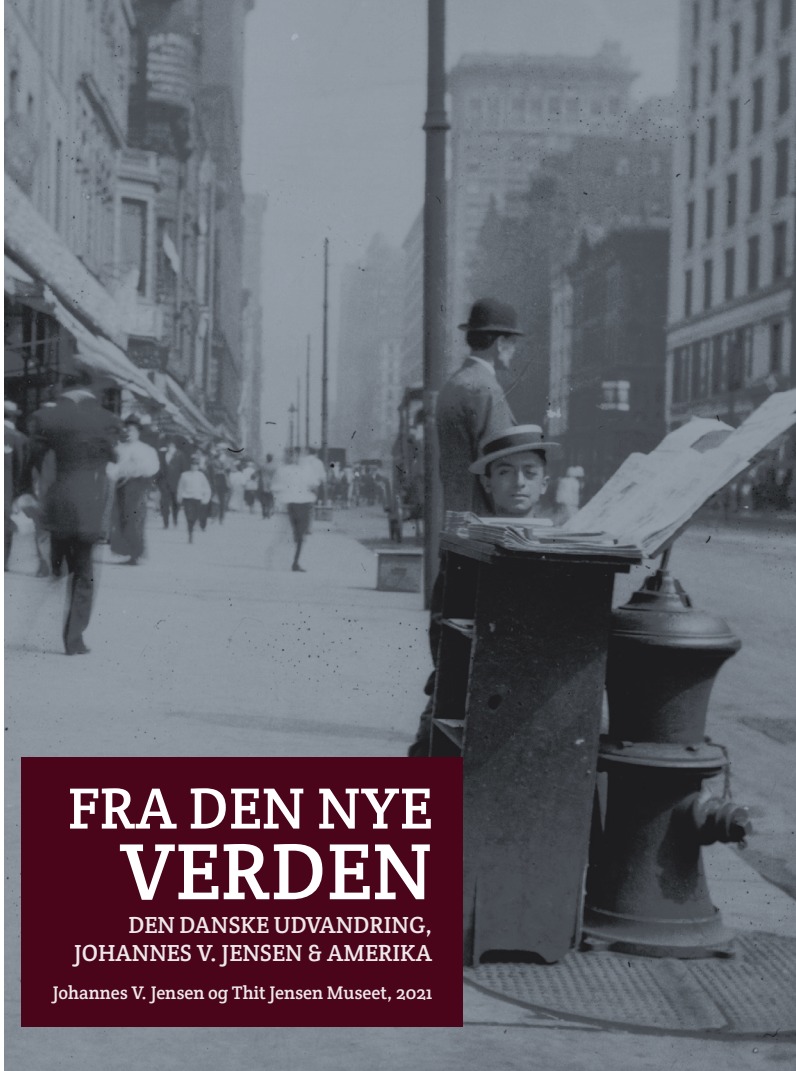
I år kan museet præsentere ikke blot én men hele to udstillingsbøger.

Fra Den Nye Verden udgives i forbindelse med udstillingen af samme navn. Bogen har bidrag af Aage Jørgensen, der skriver om Johs. V. Jensen og Chicago, hvor digteren havde et længere ophold i 1902/03. Leder af Det Danske Udvandrerarkiv Jesper Thomassen bidrager med en artikel om den danske udvandrings organisering. Foruden en række fotos fra udstillingen rummer udgivelsen også et genoptryk af Johs. V. Jensens tekst *Emigranten*.

Bogen er på 45 sider og kan købes på museet. Den koster 75,- kr.

Udstillingshæftet *Nu har jeg det godt - Johannes V. Jensen og De Fynske Malere* ledsager dette års anden udstilling. Forordet, der beskriver Johs. V. Jensens forhold til Fynbomalerne er gengivet andetesteds i nyhedbrevet. Herforuden rummer udgivelsen præsentationer af de medvirkende kunstnere samt gengivelser af flere af deres værker.

Udstillingskæftet er på 34 sider og kan købes på museet. Det koster 20,- kr.

FRA DEN NYE VERDEN

DEN DANSKE UDVANDRING,
JOHANNES V. JENSEN & AMERIKA

Johannes V. Jensen og Thit Jensen Museet, 2021

Samarbejdspartnere og sponsorer

Museets skiftende særudstillinger bliver til takket være velvillje og økonomisk støtte fra samarbejdspartnere og sponsorer.

Udstillingen *Fra Den Nye Verden* er således blevet til i samarbejde med *Det Danske Udvandrerarkiv* samt *Det Kongelige Bibliotek*. Den har modtaget økonomisk støtte fra *Den Amerikanske Ambassade*, *Knud Højgaards Fond*, *Louis Hansens Fond*, *Aalborg Kommune* samt *Vesthimmerlands Kommune*.

Johs V. og de Fynske Malere er blevet til i samarbejde med *Johs. Larsen Museet* samt *Bera Jensen*, *Helle Jensen* og *Tove Villum*. Udstillingen har modtaget økonomisk støtte fra *Jorcks Fond*, *Toyota Fonden*, *Overretssagfører L. Zeuthens Mindelegat*, *Spar Nord* og *Himmerland forsikring*.

Desuden har flere lokale virksomheder bidraget økonomisk. Det drejer sig om: *Rabøl Grafisk Produktion A/S*, *Advokatanpartselskabet Moesgaard*, *Farmas A/S*, *Outline Vinduer A/S* og *Øgaard A/S*.

Nu har jeg det godt...

Johannes V. Jensen og De Fynske Malere

Arrangementskalender 2021

Byvandring - i Thit og Johannes V. Jensens Farsø

Tirsdag d. 27. Juli kl. 19.00 - 21.00

Med start ved Farsø Kirkes tårn fortæller Inger-Lise Jæger om Farsøs berømte søskendepar. Turen går gennem Farsø by med beretninger om de steder, som havde stor betydning for familien Jensen, Thit og Johannes V.

Semiramis - Filmeftersmiddag om Margrethe I.

Søndag 1. august. kl. 14.00 - 16.00

Filminstruktør Edith Tvede viser sin kortfilm, "Semiramis", om Margrethe I's død i 1412 og fortæller om sin proces med at dramatisere historie fra research via manuskript til filmatisering. Efter filmen bliver der lejlighed til Q&A - spørgsmål og dialog.

NB: Arrangementet afholdes i Aars Bio

Byvandring - i Thit og Johannes V. Jensens Farsø

Onsdag d. 11. august kl. 19.00 - 21.00

Med start ved Farsø Kirkes tårn fortæller Inger-Lise Jæger om Farsøs berømte søskendepar. Turen går gennem Farsø by med beretninger om de steder, som havde stor betydning for familien Jensen, Thit og Johannes V.

Johannes Larsens kunst og natursyn - perspektiver på "Den store Sommer"

Søndag 15. august kl. 14.00 - 16.00 -

I forbindelse med årets udstilling om Johannes V. Jensen og De Fynske Malere fortæller Jeppe Priess Gersbøll, afdelingsleder ved Johannes Larsen Museet om Johannes Larsens arbejde i og med naturen.

Valkyriens Kamp

23-26. august.

Det Flydende Teater gæster Himmerland med en helt ny teaterforestilling om Thit Jensen. Se tidspunkt og sted på HimmerlandsBilletten.dk

Arrangeret i samarbejde med Vesthimmerlands Teaterforening.

Nationalismens væsen - Set gennem litteraturen

Mandag 6. september 19.00-21.00

Christian Jensen, chefredaktør v. *Politiken*, taler om klassisk skønlitteratur fællesskab, identitet, patriotisme og heltedyrkelse.

Arrangeret i samarbejde med Folkevirke, Vesthimmerland.

Forfatteraften med Leonora Christine Skov

Torsdag 9. september kl. 19.00 - 21.00 -

Leonora Christina Skov fortæller om sin seneste erindringsroman "Hvis vi ikke taler om det" (2021) og knytter an til Thit Jensens forfatterskab. Der vil være oplæsning som oplæg til en god debat, hvor salen kan stille spørgsmål og gå i dialog med forfatteren.

Arrangementet er arrangeret i samarbejde med Vesthimmerlands Teaterforening

Litterær læsekreds

Den 14. september, 5. oktober og 9. november forestår Lillian Gross en litterær læsekreds. Nærmere beskrivelse af indhold og tidspunkt følger...

Indvielse af museets oplevelses- og aktivitetsplads

Den 19. september kl. 14.00. Johs. Nørregaard Frandsen indvier museets nyanlagte udeområde.

Jensen og Brandes - Når giganter mødes

Lørdag 2. oktober kl. 14.00-16.00

Georg Brandes og Johannes V. Jensen har begge haft kolossal betydning for dansk kultur. De to giganter i den danske litteratur var enspændere, og når deres veje mødtes, slog det gnister. Lektor og tidligere formand for Brandesselskabet Sune Berthelsen fortæller om litteraturen, religionen, det nationale, rejserne, kønnene og det at være moderne.

“Staa ud paa Gaden,
hav Himlen over dig,
da er du i Midten
af Rummet og Tiden.

- Jorden og Lyset, 1945

Kom klip og fold - En kreativ eftermiddag mest for børn

Tirsdag d. 19. oktober kl. 14.00 - 16.00 -

Kom, klip og fold!. Vær med til at lege med kasserede bøger. Vi folder, bøjer, klipper, klister, tegner og maler. Vi forvandler bøgerne til små kunstværker. Vi har alt værktøjet og en del bøger, men medbring også gerne selv et par stykker. Vi hygger med saftvand, kaffe/the og muffins undervejs

Byvandring - i Thit og Johannes V. Jensens Farsø

Torsdag d. 21. oktober kl. 14.00 - 16.00

Med start ved Farsø Kirkes tårn fortæller Inger-Lise Jæger om Farsøs berømte søskendepar. Turen går gennem Farsø by med beretninger om de steder, som havde stor betydning for familien Jensen, Thit og Johannes V.

Kongen fra Sande

Mandag d. 25. oktober kl. 19.00 - 21.00

Litteraturaften om Thit Jensens roman om den gamle bonde, der på vej hjem over heden med sønnen i en kiste reflekterer over sit liv. En fortælling om sagn, overtro og om hedens særlige dragende mystik.

Lillan Gross fortæller om nogle af de sagn og mystiske personer, som nævnes i fortællingen. Der læses uddrag af romanen.

Generalforsamling i Johs V. og Thits Venner

Torsdag d. 28. oktober kl. 19.00 - 21.00

NB. I 2020 blev generalforsamlingen i museets støtteforening suspenderet pga. corona.

Billedhuggeren Bertel Thorvaldsen.

Onsdag d. 17. november kl. 19.00 - 21.00

I anledning af 251 året for den store danske billedhugger går vi for en aften ind i Johs. V. Jensens tanker om danmarkshistoriens mest kendte kunstner, billedhuggeren Bertel Thorvaldsen. Foredrag v. kunstkritiker og sognepræst Troels Laursen.

Der er højt til loftet i foyeren, med udstillingen af De Fynske Malere.